

Björknäs grundskola

Nacka kommun

Observationen genomfördes av:
Cecilia Hage, Sollentuna kommun
Christina Lundström, Sollentuna kommun

Vecka 10, 2020

Innehållsförteckning

Kort om skolan

Observatörernas bild

- Hur observationen genomförts
- Sammanfattning
- Resultat per målområde
- Bedömning i skala
- Starka sidor och utvecklingsområden

Kort om skolan

Grundsärskola

Antal elever	31
Årskurser	1-9
Regi	Nacka kommun
Ev profil/inriktning	Ämnesområden
Antal lärare varav antal legitimerade	7 6
Antal pedagoger på fritidshemmet varav antal med högskoleutbildning mot fritidshem	3 personal med högskoleutbildning (dock ingen mot fritidshem), samt elevassistenter

Observatörernas bild

Hur observationen genomfördes

Björknässkolans grundsärskola är en skola där eleverna har måttlig till grav utvecklingsstörning och därmed läser ämnesområdesinriktningen inom grundsärskolan. Merparten av eleverna har även rörelsenedsättningar. Några elever har även hörsel- och synnedsättningar. Skolan har fyra klasser, varav en av klasserna har en inriktning mot autism där eleverna till stor del har lättare eller inga rörelsenedsättningar.

Vi var två observatörer som genomförde observationer i Björknässkolans grundsärskola v10, 2 till 9 mars, 2020. Vi besökte samtliga klasser, observerade gruppundervisning och enskild undervisning inom kommunikation, verklighetsuppfattning och vardagsaktiviteter samt praktiskt estetiskt ämnesområde, förutom musikdelen.

Vi fick en rundvisning av biträdande rektor och en introduktion i arbetssätt och metoder av specialläraren. Vi har läst och reflekterat över de dokument vi tagit del av och samtalat med två lärare och två elevassistenter.

Gymnasiesärskolan hör också till Björknässkolan. Detta läsår finns grundsärskoleelever även i deras lokaler i Björknäs centrum, vilka vi också besökte.

Sammanfattning

Vi bedömer utifrån observation, samtal och dokumentation, att grundsärskolans verksamhet håller hög kvalitet. Dock med behov av utvecklingsinsatser inom det praktiskt-estetiska ämnesområdet och fritidsverksamheten under veckorna.

Resultat per målområde.

Normer och värden

Bemötandet av eleverna präglas av stor tydlighet, omsorg och respekt både från lärare och assistenter. Elevernas självförtroende stöts kontinuerligt genom beröm och synliggörande av elevers egna initiativ. I personalgruppen sker en kontinuerlig diskussion om bemötande och integritet för att förebygga direkta och indirekta kränkningar.

Flera medföljande personal har observerat verbala kränkningar från grundskoleelever gentemot grundsärskoleeleverna, då elever från de olika skolformerna mötts på exempelvis skolgården. För att motverka detta har lärare från grundsärskolan träffat lärare från

grundskolan i syfte att stödja grundskolans lärare i möjligheten att ge sina elever information kring grundsärskolans elever och på så sätt förebygga de kränkningar som ibland uppstår. Det finns en önskan från grundsärskolans sida att hitta fler former för möten mellan de olika elevgrupperna, för att eleverna genom att lära känna varandra ska ha en större förståelse för alla olika förutsättningar.

Det finns en plan mot diskriminering och kränkande behandling för 2019/2020 som är specifik för Solfjäders specialförskola, grundsärskolan och gymnasiesärskolan. Planen är anpassad efter elevgruppen och den är under revidering inför nästa läsår.

Kunskaper

Lär miljön på skolan präglas av medvetenhet. I klassrummen synliggörs elevernas lärande genom att elevarbeten sitter uppe på väggarna. Även korridorer används för lärande och miljön där anpassas t ex genom att olika "upplevelsemiljöer" går att skapa och plocka fram utifrån elevernas individuella behov.

Skolan arbetar systematiskt med ett skolgemensamt och ämnesövergripande tema - Pinneman (en sagofigur som återfinns i en serie barnböcker) - som genomsyrar undervisningen i de olika ämnena. Lektionsinnehållet i de grupplektioner vi observerat präglas av ett upplägg där kommunikation och tydliggörande av lektionens innehåll förstärks på flera olika sätt. På grupplektioner används verbal kommunikation, bilder, objekt och upplevelser, för att på så många sätt som möjligt hitta ingångar till inläring för hela klassen. Vad som ska hända och vad som förväntas av elever förankras i början på lektionen.

Det finns en stor medvetenhet hos lärarna och det pågår ett kontinuerligt arbete kring att utveckla och hitta lösningar för att möjliggöra kommunikation och möten mellan eleverna. Den individuella undervisningen vi observerat är elevaktiv, målinriktad och behovsstyrd på ett respektfullt sätt.

Alla elever har gott om individanpassade hjälpmedel för att möjliggöra kommunikation och inläring. Speciallärare är knuten till sarskolan och stödjer lärarna med bland annat ett stort utbud av tekniska hjälpmedel inom IT.

Assistenterna är en viktig del av undervisningen och de berättar att de är inkluderade i syftet kring arbetet med eleverna och att de får bra fortbildning genom pedagogiska kvällar och andra aktiviteter. De beskriver samarbetet med lärare och biträdande rektor som mycket gott.

Estetisk verksamhet beskrivs som ett utvecklingsområde av lärare och elevassistenter, då enbart lektioner i bild- och formdelen bedrivs av ämnesbehörig lärare och endast i en klass. En bild- och formlektion med ämnesbehörig lärare observerades och bedöms kännetecknas av hög kvalitet.

Inkludering i grundskoleklass initieras vid behov av klasslärare eller vårdnadshavare, men sker mycket sällan. Varken bild- och form eller musik sker i ämnessalar.

Musikdelen utförs i regel av klassläraren men ibland även av en elevassistent med musikkunskaper. En frustration finns hos lärarna kring musikdelen, då de själva uppger att de inte har tillräcklig kompetens för att bedriva undervisning av god kvalitet, vilket i deras mening skulle vara gynnsam för eleverna. Vi observerade en rullstolsdans, vilken skulle kunna ses som en del av musikundervisning, och den var av god kvalitet.

Ansvar och inflytande för elever

I undervisningen och i samtal med lärare syns ett medvetet arbete kring elevernas möjlighet till ansvar och inflytande utifrån deras förutsättningar. Det finns ett medvetet arbete kring att utveckla elevers förmåga att välja och att i stor utsträckning ge eleverna valmöjligheter när förmågan finns. Vi ser att elever tillfrågas och förbereds respektfullt vid flyttningar, lyft och byten av aktiviteter.

Bedömning och betyg

Lärare beskriver att ett arbete kring sambedömning har påbörjats men inte kommit igång i större utsträckning. Bland annat har tvärgrupper bland elever skapats, delvis med syftet att sambedömning förenklas om fler lärare ser och känner eleverna.

Föräldrar får information om skolarbetet genom elevens Ipad, som följer med hem efter skoldagen.

Betyg finns inte inom skolformen, enbart skriftliga omdömen.

Fritidshem

God verksamhet på fritids sker mest på loven, berättar personalen. Där har man hittat former och rutiner för ett bra pedagogiskt upplägg. Däremot beskrivs fritids på vardagarna som ett utvecklingsområde. Verksamheten försvåras till viss del av den logistik kring taxi och andra praktiska moment, t ex toalettbesök, påklädning mm. Under loven finns mer tid då hela dagarna tas i anspråk och därmed är det lättare att genomföra aktiviteter. De som arbetar på fritidshemmet är inte utbildade lärare mot fritidshem. Fritidstid som vi såg bestod enbart av logistik gällande toalettbesök, påklädning och avlämning till taxi.

Styrning och ledning

Personalen har ett stort förtroende för sin biträdande rektor. De beskriver att ett systematiskt kvalitetsarbete som påbörjats och utvecklats bra under det senaste året, men där man ännu inte nått fram till de uppsatta målen. Arbete har påbörjats kring att hitta samarbetsformer mellan grundsärskola och grundskola men är ännu på planeringsstadiet. Det finns en fungerande rutin för att sätta verksamhetsmål och att införliva dem i planeringen av läsåret.

Gällande skolövergripande arbete finns det inget systematiskt arbete för att hitta möjligheter kring inkludering i grundskolans klasser eller för att hitta möjligheter till möten mellan grundskolans och grundsärskolans elever.

Bedömning i skala³

Område	Bedömning enl skala
Normer och värden	3,9
Kunskaper	3,6
Ansvar och inflytande för elever	3,9
Bedömning	3
Fritidshem	2,9
Styrning och ledning	3,3

³ 1.0 Stora brister i kvalitet

Verksamheten har stora utvecklingsbehov

2.0 Mindre god kvalitet

Verksamheten bedöms sammantaget ha mindre god kvalitet och har flera utvecklingsområden

3.0 God kvalitet

Verksamheten har i huvudsak god kvalitet med vissa utvecklingsområden.

4.0 Mycket god kvalitet

Verksamheten uppvisar goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt i sin strävan att nå målen.

Starka Sidor

Bemötande och integritet (Normer och värden)

I arbete med elever med denna typ av funktionsnedsättningar ställs höga krav på bemötande. Inte minst med tanke på elevernas integritet, då de oftast inte har förmåga att uttrycka sina behov och säga ifrån själva. Personal beskriver att det är "högt i tak" personal emellan och att man påminner varandra om de ser något som medarbetaren inte tänker på eller missar. En kontinuerlig diskussion sker i personalgruppen kring dessa frågor, såväl strukturerat, på arbetslagsträffar och genom fortbildning, som i spontana samtal bland personalen.

Bedömning: Vi bedömer att särskolan håller hög kvalitet och har en etablerad och gemensam syn på bemötande och integritet. Väl inarbetade rutiner för att hålla detta aktuellt via strukturerade aktiviteter i personalgruppen finns.

Individanpassad undervisning (Kunskaper)

Elevgruppen på Björknässkolans särskola kännetecknas av både kognitiva och fysiska funktionsnedsättningar vilket ställer höga krav på individanpassad undervisning. Vi ser en verksamhet som har en mängd tekniska hjälpmedel och att undervisning sker med många olika infallsvinklar och med många alternativa kommunikationssätt för att tillgodose eleverna individuella behov. Specialpedagog finns för att stödja och kompetensutveckla lärarna och bland annat har ett arbete skett kring möjligheter inom IT.

Bedömning: Vi bedömer att det finns en hög kunskap och ett väl strukturerat arbete kring både tekniska och pedagogiska individanpassningar för elevernas fysiska och kognitiva svårigheter.

Verksamhetsutveckling (Styrning och ledning)

Verksamhetsutveckling sker på många punkter i verksamheten. Personalen uttrycker ett stort förtroende för sin biträdande rektor, som beskrivs som närvarande och stödjande. Utvecklingsarbetets olika mål beskrivs som påbörjade.

Bedömning: Vi bedömer att verksamhetsutvecklingen sker med medvetenhet och kompetens.

Utvecklingsområden

Estetisk-praktiskt ämnesområde (Kunskaper)

Estetisk-praktiskt ämnesområde är ett av fem ämnesområden, inom grundsärskolans ämnesområdesinriktning, som alla har lika stor timplan. Musik, färg och form utgör därför en betydande del av elevernas skolgång, och bör därför hålla hög kvalitet och bedrivs av ämnesutbildade lärare. Med undantag för bild- och formdelen av ämnet i en av klasserna, sker samtlig undervisning i ämnesområdet av klasslärare eller assistent i klassrummet. Lärare uttrycker frustration över att behöva undervisa utan att ha kunskaper i ämnet.

Bedömning: Vi bedömer att undervisningen i ämnesområdet idag generellt är av relativt låg kvalitet med undantag för de bild- och formlektioner som sker med ämnesutbildad lärare. Om ämnesutbildade lärare ansvarade för alla delar av undervisningen och om undervisningen bedrevs i ämnessalar med adekvat utrustning skulle kvaliteten kunna höjas.

Sambedömning (Bedömning, Styrning och ledning)

Sambedömning är en viktig kvalitetsaspekt inom skolan och inte minst inom den mycket heterogena elevgrupp som utgör Björknässkolans särskola, där elevernas både olika kognitiva och fysiska nedsättningar kan utgöra svårigheter för en likvärdig bedömning.

En önskan finns hos personalen om mer utvecklingsarbete kring sambedömning.

Bedömning: Vi bedömer att skolledningen behöver stödja lärarna med att hitta rutiner, frigöra tid och arbeta fram en arbetsform för ett för att möjliggöra sambedömning.

Fritidshemmet (Fritidshem)

Fritidsverksamhet är en viktig del av elevernas dag och utgör för de elever som stannar länge en relativt stor del av dagen. Ansvariga för denna del av verksamheten på Björknässkolans särskola är elevassistenter.

Personalen beskriver att fritidsverksamheten under vardagar inte håller samma kvalitet som fritidsverksamheten under lov. Verksamheten försvåras av den logistik som elevgruppen kräver med mellanmål, toalettbesök mm. Hemgång med taxi löper över hela eftermiddagen och tar mycket tid och personal i anspråk. Behovet av ett mer strukturerat, målinriktat arbete med mer stimulerande aktiviteter för fritidshemmet är tydligt.

Bedömning: Vi bedömer att fritidsverksamheten under vardagarna har brister i kvalitet. Då fritidsansvariga inte är utbildade fritidslärare, behöver skolledningen hitta former för att stödja dessa och höja undervisningens kvalitet för eleverna.

VÅGA VISA

VÅGA VISA är ett utvärderingssamarbete inom utbildningsområdet mellan Danderyd, Nacka, Sollentuna, och Upplands Väsby.

Syftet med VÅGA VISA är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola. Utvärderingen av verksamheten görs på uppdrag av de politiska nämnderna i respektive kommun.

Observationer av förskolor och skolor genomförs av erfarna pedagoger och rektorer med pedagogisk högskoleutbildning. Observationerna utgår från läroplanerna och ett barn- och elevperspektiv.

Observatörerna skriver en rapport där de bedömer förskolans/skolans arbete och resultat inom målområden, baserat på:

- Observationer i verksamheten
- Intervjuer med elever, personal och förskolans/skolans ledning samt samtal med barn
- Förskolans/skolans egna dokument, relevanta för observationens genomförande

Mer information finns på VÅGA VISA:s hemsida på

<https://www.nacka.se/underwebbar/anordnare-av-forskola-och-skola/kvalitet-forskola-skola/vaga-visa/>